

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az AJB-1262-11/2023. számú ügyben,
rendőrségi panaszeljárás tárgyában.

(Előzmény ügy: RI-AJBH-233/2020.)

Előadó: dr. Lukácsi Dániel Csaba

Érintett szervek: *V Rendőrkapitányság*

2023.

A tényállás megállapításai

1. A panaszbeadvány

2020. május 5-én 10 órakor a panaszos gépjárművét egy rendőrrel félreállította S: szennyvíztelep bejáró alatti helyen. A bekötőúton további két rendőr várakozott. A rendőrrel közölte a panaszossal, hogy közúti ellenőrzés folyik, majd elkérte jogosítványát, forgalmi engedélyét és személyi igazolványát. A panaszos jelezte, hogy a vezetői engedély is elegendő a személyazonosságának megállapításához. A rendőrrel azt felelte, hogy neki így könnyebb, de végül nem kérte el a panaszos személyi igazolványát. Az igazoltatást követően a várakozók közül az egyik rendőr hozott egy szerkezetet, amin egy tölcsér volt és megkérte a panaszost, hogy fújjon bele. A panaszos – aki időközben kiszállt a gépjárműből – négyszer fújt bele, eredménytelenül. A panaszos közölte, hogy szükség esetén vehetnek tőle vért, amennyiben annak költségeit a rendőrség fedezi.

Miközben a panaszos a tölcsérbe fújt, a rendőrrel a szolgálati gépjárműhöz vitte az iratait.

Az a rendőr, aki a tölcsért hozta megkérdezte a panaszostól, hogy hova megy, és hogy tudja-e hogy kijárási korlátozás van, továbbá jelezte, hogy nem ég a panaszos gépjárművének lámpája. Erre a panaszos azt felelte, hogy így tudja kímélni az akkumulátort. Végül a rendőrök szabálysértési bírságot szabtak ki azért, mert nem égett a panaszos lámpája, valamint azért, mert a gépjármű szélvédőjén (az anyósülés oldalán) volt egy repedés.

A panaszos sérelmezte, hogy a rendőrök nem azonosították magukat megfelelően (de a rendőrrel megadta a jelvéyszámát, illetve a panaszos felírta a szolgálati gépjármű rendszámát is), nem adtak tájékoztatást az eljárás körülményeiről, továbbá, hogy üres lapot kellett aláírnia, amin csak az adatai szerepeltek. A panaszos próbálta tartani a távolságot a rendőröktől, de ők ezzel nem törődtek és maszkot sem viseltek. A panaszos sérelmezi, hogy a tölcsért hozó rendőr megjegyzést tett a ruházatára (a munkaruhájában volt, ami a munkája okán foltos volt).

Amikor a panaszos jelezte, hogy feljelentést fog tenni, amiért ok nélkül akarják megbírságot, a rendőrök csak mosolyogtak.

2. A rendőrség álláspontja

A panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kértem a rendőrségtől a panaszolt intézkedésről, valamint kértem, hogy küldjék meg az azzal kapcsolatos további rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

a) A Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztató levele az alábbi információkat tartalmazza:

A panaszos az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalához benyújtotthoz hasonló tartalmú panaszbeadvánnyal élt V Rendőrkapitányság (a továbbiakban: Rendőrkapitányság) irányába is, ahol az eljárás 2020. május 29-én indult meg és a 13100-105/10/2020.RP. számon folytatták le.

Kiemelendő, hogy a panaszos a 2020. június 16-i meghallgatásán azt nyilatkozta, hogy „Sem a viselkedésükkel, sem pedig az intézkedéssel kapcsolatban nincs panaszom a rendőrök ellen.”

A meghallgatása során a szabálysértés elkövetésének tényét vitatta, amellyel kapcsolatban az eljárást a Rendőrkapitányság Igazgatásrendészeti Osztálya 13810/422/2020. szabs. számon folytatja.

A panaszos meghallgatását követően a Rendőrkapitányság a rendelkezésre álló összes adatot és körülményt értékelve megállapította, hogy az intézkedő rendőrök jog-és szakszerűen jártak el a panaszolt rendőri intézkedés során.

b) *D. Zs. rendőr százados (a továbbiakban: r. szds.) jelentése* a fentiekhez képest a további releváns információkat tartalmazza:

D. Zs. r. szds. 2020. május 5-én a délelőtti órákban álló ellenőrzést felügyelt a Rendőrkapitányság Közlekedésvédelmi és Határrendészeti Osztály Határrendészeti Alosztály járőreivel S: Küllerület, Szennyvíztelep lehajtónál.

A járőrszolgálatot *Ipoly 6101* hívónévvel *L. B. r. főtörzsőrmester* (a továbbiakban: r. ftőrm.) és *B. S. Sz. r. őrmester* (a továbbiakban: r. őrm.) látta el. Feladatuk a rendőri jelenlét fokozása volt a lakosság biztonságérzetének erősítése érdekében *Szob* és *Márianosztra* településeken.

Az álló ellenőrzést a járőrpár végezte. A járőrpár egyik tagja szabályos kézjelzéssel félreállított egy *Zebegény* felől közeledő fehér Opel gépjárművet, mivel a vezetője a KRESZ-ben meghatározottakkal ellentétben nem használta a világítást lakott területen kívül.

A vezető megszólítása a napszaknak megfelelően történt. Az intézkedés elején a járőrök közölték vele, hogy közúti ellenőrzést fognak tartani és kérték, hogy személyes iratait adja át. Az idős, őszes hajú férfi együttműködőnek, bár kissé zavartnak tűnt. Erre tekintettel közölték vele, hogy alkoholszondás vizsgálatot fognak végezni, amely során szintén együttműködő volt. Idős korára és a kijárási korlátozásra figyelemmel megkérdezték tőle, hogy hová igyekszik. A panaszos erre azt válaszolta, hogy „semmi közük hozzá”.

Az intézkedés második szakaszában, miután a járőrök közölték, hogy a világítás hiányán kívül más hiányosságot is észleltek (a jármű látóterében a szélvédő teljes keresztmetszetében repedt volt) helyszíni bírságot ajánlottak fel neki, és közölték, hogy amennyiben azt nem fogadja el, szabálysértési feljelentést fognak tenni ellene. A panaszos hirtelen ingerültté vált, hazugnak nevezte *B. S. Sz. r. őrm.-t* és „verbálisan támadólag” lépett fel vele szemben. Állítása szerint korábban kapcsolta le a világítást és az már valóban nem égett akkor, amikor az autójával félreállt, de álláspontja szerint az intézkedő rendőrök nem láthatták, hogy végig így közlekedett volna. A repedt szélvédő tényét nem vitatta, arról úgy nyilatkozott, hogy korábban ráesett egy faág.

Mivel a panaszos a helyszíni bírságot nem fogadta el, az adatai rögzítése és priorálása idejéig a járőrpár a szolgálati gépjármű mellé vonult, ahol *D. Zs. r. szds.* is tartózkodott. Az intézkedés kb. 5-6 méter távolságban történt a szolgálati gépjárműtől.

Az időközben gépjárművéből kiszállt panaszos felháborodva követte a járőröket. A szolgálati gépjármű közelébe érve a rendőrök felszólították a panaszost, hogy tartsa a távolságot, aki erre teátrális mozdulattal hátrahőkölt és szemrehányón közölte, hogy az intézkedő rendőrök nem tartják meg a 1,5 méter távolságot vele szemben. Mindez olyan helyzetben történt, amikor a rendőrök a szolgálati gépjármű előtt, illetve mellett álltak, így esélyük sem volt hátrálni.

Az adatai rögzítése után a panaszos felírta *B. S. Sz. r. őrm.* jelvéyszámát és a szolgálati gépjármű rendszámát is rögzítette. Kérdésére, hogy hol tehet panaszt az intézkedés ellen, a rendőrök tájékoztatták, hogy a Rendőrkapitányságon, vagy bármely rendőri szervnél, de az interneten keresztül is eljuttathatja panaszát más szervekhez. A panaszos megelégedett a tájékoztatással és közölte, hogy panaszt fog tenni. A helyszínt *Szob* irányába hagyta el. Kb. 20 perc múlva visszatért az ellenőrzési pontra és megkérdezte, hogy mondhat-e valamit. *D. Zs. r. szds.* azt válaszolta, hogy természetesen. A panaszos közölte, hogy úgy érzi banánköztársaságban élünk, majd elhajtott.

A helyszínen intézkedő rendőrök szolgálati gépjárművel, M10 mintájú gyakorló egyenruhában, 08M láthatósági átvetőben teljesítettek szolgálatot. Ruházatukon minden megfelelő ékítmény, szolgálati jelvény, névkitűző, valamint rendfokozat megtalálható volt.

Az intézkedő rendőrök rendelkeztek egyéni védőeszközökkel: gumikesztyűvel és szájmasczkkal, de azok kötelező viselését norma nem írta elő.

A panaszos ruházatát nem firtatták.

c) L. B. címzetes rendőr főtörzsőrmester (a továbbiakban: c. r. ftőrm.) jelentése az előbbiekhöz képest a további releváns információkat tartalmazza:

L. B. c. r. ftőrm. közölte a panaszossal, hogy szabálysértést követett el, mert lakott területen kívül nem használta a – KRESZ szerint kötelező – tompított fényszórót.

Mivel a panaszos a helyszíni bírságot nem fogadta el, *L. B. c. r. ftőrm.* közölte vele, hogy feljelentéssel fog élni, ezért a panaszos adatait igazoltató lapon rögzítette. Amikor a panaszos aláírta az igazoltató lapot, megjegyezte, hogy „most írtam alá a halálos ítéletemet” és közölte, hogy az intézkedés jogosságát meg fogja panaszolni. A panaszos azon kérdésére, hogy hol tehet panaszt, *L. B. c. r. ftőrm.* tájékoztatta, hogy vagy a Rendőrkapitányságon, vagy az interneten keresztül email-ben.

Az egyéni védőfelszerelés használata nem volt kötelező, mivel a szabadtérben tartani tudták a szükséges távolságot egészen addig, amíg a panaszos a közelükbe nem került.

A panaszos ruházatára *L. B. c. r. ftőrm.* nem tett megjegyzést, nem hallotta, hogy kollégái megjegyzést tettek volna rá.

d) B. S. Sz. r. őrm. jelentése az előbbiekhöz képest a további releváns információkat tartalmazza:

B. S. Sz. r. őrm. megjegyezte, hogy ő és járőrtársai végig kulturáltan, magázódva, tisztelettudóan és törvénytisztelettel intézkedtek és kommunikáltak a panaszossal. A panaszos ruházatát nem firtatta, megjegyzést nem tett rá, nem hallotta, hogy kollégái megjegyzést tettek volna rá.

Az intézkedés végén tájékoztatták a panaszost a panasztételi lehetőségeiről, amely során arrogáns stílusban közölte vele és jelen lévő társával, hogy meg is teszi panaszát. *B. S. Sz. r. őrm.* megadta a jelvéyszámát, valamint a panaszos felírta a szolgálati gépjármű jelzését is.

A panaszost végig tájékoztatták, hogy mi milyen jogkövetkezményekkel jár, amire folyamatosan arrogáns, kötekedő megjegyzéseket tett.

e) *A szabálysértés miatt történt feljelentés* az előbbiekhöz képest a további releváns információkat tartalmazza:

B. S. Sz. r. őrm. megjegyezte, hogy a panaszos az intézkedés alatt nem megfelelő hangnemben, fennhangon bírálta az intézkedés jogosságát, valamint trágár szavakkal illette őt.

f) *L. B. c. r. főrm. tanú meghallgatásáról készült jegyzőkönyv* az alábbi releváns információkat tartalmazza:

Panaszos: Arra a kérdésre, hogy hová megyek, én azt válaszoltam, hogy a boltba, erre Ön kérdezte-e tőlem, hogy: „ilyen nadrágban megyek”?

L. B. c. r. főrm.: Nem emlékszem.

Panaszos: Az intézkedés során volt-e rajtam maszk, illetve az intézkedő rendőrökön?

L. B. c. r. főrm.: Rajtunk nem volt, de megfelelő távolságot tartottunk. A panaszos viselt szájmazskot.

Panaszos: A nem megfelelő hangnemben való közlésem az volt, hogy „a legundorítóbb dolog a világon, ha hatóság emberei visszaélnék a hatalmukkal”?

L. B. c. r. főrm.: Ez volt.

g) *A panaszos Rendőrkapitányságon tett feljelentése* az alábbi információkat tartalmazza:

„Hozott egy papírt a rendőr hölgy, hogy írjam alá. Én aláírtam a hölgynek azt a papírt. A saját adataim voltak rajta. De félek tőle, hogy valamit ráírnak még arra a papírra, pl. hogy anyagyilkos vagyok, vagy lenácoztam őket. Valami olyat mondtam volna, ami sértő. Vagy, hogy azt írtam alá, hogy valami bűncselekményt követtem el. A papír egy A/5-ös méretű papír fele volt kb. Nem volt semmi ráírva csak az adataim. Én erről nem kaptam lenyomatot vagy másolatot. Ez mind később jutott az eszembe. Aláírtam a saját magam halálos ítéletét.”

h) *A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott „Igazoltató lap”* az alábbi adatokat tartalmazza:

A panaszos személyi adatai (név, születési hely és idő, anyja neve, lakcím), elkövetés helye és ideje, a cselekmény rövid leírása (repedt szélvédő, lakott területen kívül nem használt tompított fényszórót), forgalmi rendszám, forgalmi engedély száma és annak érvényessége, jármű típusa és a panaszos, valamint az intézkedő rendőr aláírása. Az arra vonatkozó részt (amely a panaszos aláírása fölött helyezkedik el közvetlenül), hogy a szabálysértés elkövetését elismeri-e vagy sem, a panaszos nem húzta alá.

i) *A 2020. évben azonosított új koronavírus kapcsán elrendelt veszélyhelyzetből adódó egészségmegőrzési és közegészségügyi tárgyú rendőrségi feladatokról szóló eljárásrend* tanúsága szerint:

Amennyiben az eljárással érintett személy/intézkedés alá vont személy/ügyfél esetében [...] nem merül fel a fertőzés gyanúja, védőeszköz használata nem indokolt.

j) A Rendőrkapitányság által megküldött egyéb dokumentumok a panaszügy elbírálása szempontjából további releváns információt nem tartalmaznak, így azok ismertetésétől eltekintek.

A vizsgálat megállapításai

I. Az alapvető jogok tekintetében

Az alapvető jogok biztosja egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az ombudsmani intézmény megalakulása óta az országgyűlési biztos következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott alapjogi tesztek.

1. Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz [...] (Alaptörvény II. cikk). Az Alaptörvény hatálybalépését követően is hivatkozási pontot jelentő alkotmánybírósági gyakorlat az emberi méltósághoz való joggal kapcsolatban arra hívja fel a figyelmet, hogy a méltóság az emberi élettel eleve együtt járó minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, és ezért minden emberre nézve egyenlő [23/1990. (X. 31.) AB határozat].

„Az emberi méltósághoz való jog azt jelenti, hogy van az egyén autonómiájának, önrendelkezésének egy olyan mindenki más rendelkezése alól kivont magja, amelynél fogva – a klasszikus megfogalmazás szerint – az ember alany marad, s nem válhat eszközzé vagy tárggyá” [64/1991. (XII. 17.) AB határozat].

Az emberi méltóság olyan szubszidiárius jellegű alapvető jog, amely az egyén autonómiájának védelmére mindig felhívható, ha „az adott tényállásra a konkrét, nevesített alapjogok egyike sem alkalmazható” [8/1990. (IV. 23.) AB határozat].

Az emberi méltóság tartalmának pozitív meghatározása lehetetlen. A jogfejlődés és jogalkalmazói gyakorlat ezért tipikusan azon esetek körét határozta meg, amelyek minden bizonnyal sértik az emberi méltóságot. Sőt például az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: Egyezmény) nem is említi kifejezetten az emberi méltósághoz való jogot, ellenben rögzít bizonyos tiltott magatartásokat (3. cikk: kínzás tilalma; 4. cikk: rabszolgaság és kényszermunka tilalma). Az Európai Unió Alapjogi Chartája már kimondja az emberi méltóság sérthetlenségét, ám annak pozitív tartalmának meghatározására – azon túl, hogy *expressis verbis* jelzi a méltóság testi és szellemi dimenziójának létét – szintén nem tesz kísérletet (1. és 3. cikk), ugyanakkor határozottan tiltja a kínzást és az embertelen vagy megalázó bánásmódot vagy büntetést megvalósító magatartásokat, valamint a rabszolgaságot és a kényszermunkát (4. és 5. cikk). Maga az Alaptörvény III. cikke a fentiekhez hasonlóan rögzíti a legfontosabb tilalmakat (többek között a kínzás, embertelen, illetve megalázó bánásmód vagy büntetés tilalmát).

2. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni (Alaptörvény XXIV. cikk). A tisztességes hatósági eljáráshoz, megfelelő ügyintézéshez való jog az Európai Unió Alapjogi Chartája 41. cikke nyomán új alapvető jogként jelent meg az Alaptörvényben.

„Az Alaptörvény XXIV. cikke önálló, az ügyintézés alapjogaként ismeri el a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot. Az alapjogi védelem kiterjed többek között a részrehajlás nélküli, tisztességes, észszerű határidőn belüli ügyintézésre, a hatósági aktusok törvényben meghatározott indoklására és a közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítésére. A közigazgatási szerv a jogalkalmazás során, a konkrét eljárásában nem hagyhatja figyelmen kívül az ügyfél jogait, egyidejűleg kell teljesítenie közérdekvédelmi és szubjektív jogvédelmi funkcióját. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában nem azonosította a XXVIII. cikk (1) bekezdésének tartalmát meghatározó, abszolút jogot, azonban elismerte a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog tartalmához tartozó számos részjogositvány alapjogi jellegét (pl. a hatósági eljárás időbeli dimenziója, a határozat közlése és a közlés módja, valamint a fegyveregyenlőség joga)” [3311/2018. (X. 16.) AB határozat].

3. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy egyedül vagy másokkal együtt, írásban kérelemmel, panasszal vagy javaslattal forduljon bármely közhatalmat gyakorló szervhez (Alaptörvény XXV. cikk). Az ún. petíciós jog teszi lehetővé, hogy az emberek kérést (valamely közösségi cél megvalósítása érdekében) vagy panaszt (valamely sérelem orvoslása érdekében) fogalmazzanak meg az állam felé. [ld. Lamm Vanda (szerk.): Emberi Jogi Enciklopédia. HVGORAC, Budapest].

Az Alkotmánybíróság már egészen korán kimondta, hogy a petíciós jog alapján „mindenkinek joga van arra, hogy egyedül vagy másokkal együttesen írásban kérelmet vagy panaszt terjesszen elő azokhoz az illetékes állami szervekhez, amelyeknek a külön jogszabályok által megállapított egyik alapvető funkciója azok elbírálása és orvoslása” (987/B/1990. AB határozat).

A petíciós jog kettős kötelezettséget ró az államra: egyfelől az állami szerveknek lehetővé kell tenniük (vagyis nem akadályozhatják, de nem is tehetik nehezéssé) a panaszok, kérelmek benyújtását, másfelől pedig azokat az illetékes szerveknek érdemben el kell bírálniuk.

II. Az ügy érdemében

A panaszos sérelmezte, hogy az intézkedő rendőrök nem azonosították magukat megfelelően, nem adtak tájékoztatást az intézkedés körülményeiről, a járvány ellenére nem viseltek védőeszközt, a távolságot nem tartották, továbbá, hogy sértő megjegyzéssel illették a ruházatát.

1. *Elsőként azt értékeltem, hogy a rendőrség a panaszt indokoltan, kellő jogszabályi felhatalmazás birtokában vont-e intézkedés alá.*

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott dokumentumok tanúsága szerint a panaszossal szemben azért került sor rendőri intézkedésre, mert a KRESZ-ben meghatározottakkal ellentétben nem használta a tompított fényszórót lakott területen kívül.

Az Rtv. 1. § (2) bekezdés 4. pontja alapján a rendőrség az Alaptörvényben, az e törvényben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében közlekedési hatósági és rendészeti feladatokat lát el.

Az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója A közlekedésrendészeti intézkedés során a rendőrség ellenőrizheti a közlekedési rendszabályok

utasításainak – az Rtv.-ben foglaltaknak figyelembevételével – engedelmességni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

Az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdésének a) pontja alapján a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát [...] közlekedésrendészeti ellenőrzés során [...] kell megállapítani.

Az Rtv. 44.§ (1) bekezdés b) pontja alapján a rendőr az e törvényben és a külön jogszabályban meghatározott közlekedésrendészeti feladatának ellátása során a közlekedési rendszabályok megtartását, a járműhasználat szabályszerűségét, az okmányokra és a felszerelésekre vonatkozó előírások megtartását, a jármű birtoklásának jogszerűségét, az üzemben tartó, illetőleg a használó személyazonosító adatait, a jármű közlekedésbiztonsági állapotát és adatait a forgalomban és a telephelyen – a jogszabályban meghatározottak alapján – ellenőrizheti.

Az Rtv. 44. § (1) bekezdés c) pontja alapján a rendőr a jármű vezetőjét a rendszeresített eszközzel légzésminta, ha nála a vezetési képességére hátrányosan ható szer befolyása vagy alkoholfogyasztás miatt bűncselekmény vagy szabálysértés, illetve a közúti közlekedéssel kapcsolatban kiszabható, közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés gyanúja merül fel, az egészségügyi szolgálat igénybevételével vér-, vizelet- és mütétnek nem minősülő módon egyéb minta adására kötelezheti.

A közlekedésrendészeti intézkedés során a rendőrség ellenőrizheti a közlekedési rendszabályok megtartását. Ez az intézkedési jog a rendőrséget minden esetben (akkor is, ha egyébként jogsértésre utaló körülmény nem tapasztal) megilleti.

Úgy foglaltam állást, hogy a panaszost a rendőrség indokoltan, kellő jogszabályi felhatalmazás birtokában vonta intézkedés alá.

2. A panaszos sérelmezte, hogy az intézkedő rendőrök nem adtak megfelelő tájékoztatást az intézkedés körülményeiről.

a) Vizsgáltam az intézkedő rendőrök azonosítási kötelezettségének teljesítését.

A panaszos sérelmezte, hogy – bár felírta a vele szemben intézkedő rendőrnő jelvéyszámát és a szolgálati jármű rendszámát – a rendőrök nem tettek eleget az azonosítási kötelezettségüknek.

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott információk tanúsága szerint az intézkedés végeztével (az azzal egyet nem értő) panaszos felírta B. S. Sz. r. őrm. jelvéyszámát, illetve a szolgálati gépjármű rendszámát is rögzítette. A helyszínen intézkedő rendőrök szolgálati gépjárművel, valamint megfelelő, rendszeresített egyenruhában láttak el szolgálatot. Az intézkedő rendőrök jelentései arra vonatkozóan nem tartalmaznak információt, hogy az intézkedés megkezdése előtt eleget tettek-e az Rtv. 20. §-ában meghatározott szóbeli azonosítási kötelezettségüknek.

Az Rtv. 20. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőrt az intézkedés során az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye, vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. E szakasz (2) bekezdése kimondja, hogy a rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ugyanezen szakasz (3) bekezdése szerint a rendőr köteles – ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti – intézkedése megkezdése előtt szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét

felmutatni. Ha a rendőr szolgálati igazolványának vagy azonosító jelvényének felmutatása az intézkedés megkezdése előtt veszélyeztetné az intézkedés eredményességét, úgy azt az intézkedés befejezésekor köteles felmutatni.

Az Rtv. hivatkozott bekezdése egyértelmű: az intézkedő rendőrnek az intézkedés megkezdése előtt egyebek mellett – a rendőri intézkedés eredményességét veszélyeztető körülmény hiányában – nevét, és azonosító számát közölnie kell.

A Szolgálati Szabályzat 5. §-ának (1) bekezdése szerint az intézkedést a rendőr – az Rtv. 20. §-a (2) bekezdésének első mondatában meghatározottak közlését megelőzően – a napszaknak megfelelő köszönéssel az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha a rendőr egyenruhát visel, tisztelgéssel kezdi meg. A polgári ruhában intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát és azonosító jelvényét felmutatja. E szakasz (2) bekezdése kimondja, hogy a rendőri intézkedés eredményességének veszélyeztetésére figyelemmel az (1) bekezdésben meghatározottak intézkedés megkezdését megelőző közlése akkor mellőzhető, ha az ott meghatározott információk előzetes közlése, valamint a szolgálati igazolvány és az azonosító jelvény felmutatása az intézkedés megtételét lehetetlenné teszi, vagy annak eredményességét aránytalan mértékben veszélyezteti.

Az azonosítási kötelezettség célja, hogy az intézkedő rendőr személye beazonosítható legyen és az intézkedéssel szemben az intézkedés alá vont személy jogorvoslattal élhessen. Ennek garanciális eszközeként rögzíti az Rtv. fent hivatkozott rendelkezése, hogy a rendőrnek kérés nélkül, automatikusan eleget kell tennie az azonosítási kötelezettségének.

A rendelkezésre álló információkból – és ezt a panasz tartalma is megerősíti – pusztán annyi derül ki, hogy a panaszos felírta *B. S. Sz. r. őrm.* jelvényt számát, valamint szolgálati jármű rendszámát. Mindez önmagában – figyelemmel a törvény hivatkozott rendelkezésére – nem lett volna elégséges.

Figyelemmel kell lenni azonban arra a körülményre is, hogy a panaszost nem akadályozták abban, hogy rögzítse az intézkedő rendőr azonosításhoz szükséges adatait, és az Rtv. 20. §-a szerinti szóbeli közlés esetleges elmaradása nem okozott hátrányt vagy nehézséget a panaszos számára, nem ütközött akadályba az intézkedő rendőrök beazonosítása.

A fentiekre tekintettel úgy foglaltam állást, hogy bár nem tisztázható, hogy pontosan milyen módon teljesítették az intézkedő rendőrök az Rtv. 20. §-ában foglalt azonosítási kötelezettségüket, annak esetleges hiányos volta alapjogsérelmet nem okozott.

Felhívom ugyanakkor a figyelmet arra, hogy az Rtv. hivatkozott garanciális szabályainak megfelelő szóbeli közlés elmaradása magában hordozza az esetleges alapjogsérelmet (petíciós jog) közvetlen veszélyét, hiszen nem hárítható az intézkedés alá vont személyre annak felelőssége, hogy tudja, mely információk rögzítése szükséges a vele szemben intézkedő rendőr jogorvoslati eljárásban való beazonosításához.

b) A panaszos sérelmezte, hogy a rendőrök nem közölték az intézkedés tényét és célját.

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott dokumentumok tanúsága szerint az intézkedés elején a járőrök tájékoztatták a panaszost, hogy közúti ellenőrzést fognak tartani, mivel lakott területen kívül nem használta a tompított fényszórót.

Az Rtv. hivatkozott 20. § (2) bekezdése kimondja, hogy a rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles [...] az intézkedés tényét és célját szóban közölni.

A panaszosi és a rendőrségi álláspontok között ellentmondás feszül, amely ellentmondást a rendelkezésre álló információk alapján feloldani nem lehet, így e panaszelem tekintetében a panaszos alapvető jogát érintő visszásság fennállásáról nem áll módomban állást foglalni.

c) Vizsgáltam az intézkedő rendőrök panasztételi lehetőségekre vonatkozó tájékoztatását.

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott dokumentumok tanúsága szerint a panaszos felírta B. S. Sz. r. őrm. jelvéyszámát, továbbá a szolgálati gépjármű rendszámát is rögzítette. A panaszos azon kérdésére, hogy az intézkedés ellen hol tehet panaszt, a rendőrök tájékoztatták, hogy a Rendőrkapitányságon vagy bármely rendőri szervnél, továbbá az interneten keresztül is eljuttathatja panaszát más szervekhez. A rendőrök állítása szerint a panaszos megelégedett a tájékoztatással és közölte, hogy panaszt fog tenni.

Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdés 2. mondata alapján Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről és előterjesztésére nyitva álló határidőről.

Fontos hangsúlyozni, hogy a panasztételi lehetőségekről szóló tájékoztatásnak teljeskörűnek kell lennie: ki kell terjednie arra, hogy pontosan mely szerveknél és milyen formában lehet panaszt tenni a rendőri kötelezettség megsértése, intézkedés, annak elmulasztása, kényszerítő eszköz alkalmazása miatt, valamint arra, hogy mindegyre pontosan milyen határidőn belül van lehetőség.

A Rendőrkapitányság álláspontja szerint a panaszost pusztán arról tájékoztatták, hogy tehet panaszt a rendőrségen, illetve interneten keresztül más szervnél. Ez semmiképpen nem teljes körű tájékoztatás.

E kötelezettség célja, hogy az intézkedés alá vont személy hatékonyan élhessen a jogorvoslati lehetőségével. A panaszos különösebb nehézség nélkül élt a panasztételi lehetőségével.

A fentiekre tekintettel úgy foglaltam állást, hogy a panasztételi lehetőségekre vonatkozó esetlegesen nem teljes körű tájékoztatás visszásságot nem okozott, mivel a panaszos különösebb nehézség nélkül, határidőn belül élni tudott panasztételi lehetőségével.

Felhívom ugyanakkor a figyelmet arra, hogy az Rtv. hivatkozott garanciális szabályainak megfelelő szóbeli közlés elmaradása magában hordozza az esetleges alapjogsérelem (petíciós jog) közvetlen veszélyét, hiszen nem hárítható az intézkedés alá vont személyre annak felelőssége, hogy tudja, pontosan hol, milyen módon és milyen határidővel élhet panasztételi lehetőségével.

d) A panaszos sérelmezte, hogy az intézkedő rendőrök üres papírt írtak alá vele, amin csak az adatai szerepeltek.

A panaszos a Rendőrkapitányságon tett feljelentése szerint attól félt, hogy az intézkedő rendőrök szabadon írhattak bármit a vele aláíratott papírra.

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott „Igazoltató lap” a következőket tartalmazza: panaszos személyi adatai (név, születési hely és idő, anyja neve, lakcím), elkövetés helye és ideje, a cselekmény rövid leírása (repedt szélvédő, lakott területen kívül nem használt tompított fényszórót), forgalmi rendszám, forgalmi engedély száma és annak érvényessége, jármű típusa és a panaszos, valamint az intézkedő rendőr aláírása. Az arra vonatkozó részt (amely a panaszos aláírása fölött helyezkedik el közvetlenül), hogy a szabálysértés elkövetését elismeri-e vagy sem, a panaszos nem húzta alá.

Az Rtv. 24. §-a (1) bekezdésének megfelelően a rendőr köteles [...] a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni.

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott dokumentumok (különösen az intézkedő rendőrök jelentései) nem tartalmaznak információt arra vonatkozóan, hogy a fenti adatok közül pontosan melyek szerepeltek a lapon, amikor a panaszos aláírta, továbbá nem találtam arra vonatkozó információt sem, hogy a rendőrök szóban milyen tájékoztatást adtak e tekintetben a panaszos számára. Ugyanakkor nem elhanyagolható szempont az, hogy a panaszos azon a helyen írta alá a nyomtatványt, amely fölött közvetlenül szerepelt a kérdéses szabálysértés elkövetésének elismerésére vagy el nem ismerésére vonatkozó rész, olyan információ pedig nem áll rendelkezésemre, miszerint a panaszos látási, illetve olvasási nehézségekkel küzdene.

Az intézkedő rendőröknek minden esetben tájékoztatniuk kell az intézkedés alá vont személyt a vele szemben zajló eljárás körülményeiről, így azon dokumentumok tartalmáról is, amelyek vonatkozásában kéri a panaszos aláírását. Ugyanakkor – a rendelkezésre álló információk alapján – jelen esetben a panaszosnak volt lehetősége a kérdéses dokumentum megismerésére, a szükséges információ pedig közvetlenül az aláírás fölött szerepelt.

A fentieknek megfelelően úgy foglaltam állást, hogy e sérelem tekintetében alapvető jogot érintő visszásság nem történt.

5. A panaszos sérelmezte, hogy rendőrök a járvány ellenére nem viseltek védőeszközt és a távolságot sem tartották.

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott információk alapján az időközben autójából kiszállt panaszos felháborodva követte a járőröket, ezért a szolgálati gépjármű közelébe érve felszólították, hogy tartson távolságot. Ekkor a panaszos teátrális mozdulattal hátrahőkölt és szemrehányón közölte, hogy az intézkedő rendőrök nem tartják meg a 1,5 méter távolságot vele szemben. Mindez olyan helyzetben történt, amikor a rendőrök a szolgálati gépjármű előtt, illetve mellett álltak, így hátrálási lehetőségre esélyük sem volt. A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az is kiderül, hogy az intézkedő rendőrök rendelkeztek egyéni védőfelszereléssel, viszont azok viselése – mivel a panaszos esetében nem merült fel, hogy fertőzött lenne – nem volt kötelező.

Az emberi méltósághoz való jog speciális esete az ember testi-lelki integritása. Az emberi méltósághoz való jog az élethez és testi épséghez való joggal együtt biztosítja az ember, mint a test, lélek és szellem egységének fizikai létét. Ehhez kapcsolódóan önállóan nevesített alapvető jog az Alaptörvény XX. cikkében rögzített testi- és lelki egészséghez való alapvető jog (amely egyébként más szempontból objektív intézményvédelmi kötelezettséget telepít az államra).

Figyelemmel arra, hogy „Az eljárásrend a 2020. évben azonosított új koronavírus kapcsán elrendelt veszélyhelyzetből adódó egészségmegőrzési és közegészségügyi tárgyú rendőrségi feladatokról” szóló szabályozó szerint védőeszköz használata nem volt indokolt, és az

intézkedésre szabad téren, illetve olyan körülmények között került sor, ahol biztonságosan tartani lehetett a megfelelő távolságot, álláspontom szerint e tekintetben nem történt alapvető jogot érintő visszásság.

6. A panaszos sérelmezte, hogy az egyik rendőr sértő megjegyzéssel illette a ruházatát.

A Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott dokumentumok szerint az intézkedő rendőrök nem tettek megjegyzést a panaszos ruházatára, illetve egyikük sem hallotta (vagy nem emlékezik rá), hogy a többiek megjegyzést tettek volna rá.

Az Rtv. már hivatkozott 2. § (1) bekezdése második mondatának megfelelően a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

A panaszosi és a rendőrségi álláspontok között ellentmondás feszül, amely ellentmondást a rendelkezésre álló információk alapján feloldani nem lehet, így e panaszelem tekintetében a panaszos alapvető jogát érintő visszásság fennállásáról nem áll módomban állást foglalni.

Intézkedési javaslataim az országos rendőrfőkapitány részére

A jelentésemben feltárt alapvető jogokkal összefüggő visszásságok jövőbeni megelőzése érdekében – az Ajbt. 31. §-a (1) bekezdésének és az Rtv. 92. §-a (1) bekezdésének megfelelően – felkérem az Országos Rendőr-főkapitányság vezetőjét, hogy e jelentés ismertetésével hívja fel az érintett szolgálati állomány figyelmét arra, hogy az Rtv. 20. §-a (2) bekezdésében foglalt kötelezettségek garanciális jellegűek, amelyek célja, hogy az intézkedés alá vont személy eredményesen élhessen panasztételi lehetőségeivel. **Ennek megfelelően e kötelezettségek maradéktalan teljesítése minden esetben alapvető – az alkotmányossághoz és a jogállamisághoz kapcsolódó – követelmény.**

Budapest, 2023. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos